

Fluminis impetus laetificat civitatem Dei; sanctificavit tabernaculum suum Altissimus

(Q 81)

„Přívál, nebo bystrý proud potěšil boží město“ Na těchto slovech bychom si měli všimnout trojího: To první: [je] „bystrý proud boží“; to druhé „město“, do něhož plyne a to třetí [je] užitek, který z toho plyne.

Svatý Jan říká, že všichni, kdo mají víru jsou ožívováni božskou láskou a dosvědčují to dobrými skutky – z nich všech bude prýštit živá voda. Tím chce poukázat ke Svatému duchu, [ovšem] prorok neví samým údivem, jak má svatého ducha a jeho bystré účinky pojmenovat. Proto ho nazývá „přívalem“ podle jeho bystrého toku, neboť vplývá do duše v takové úplnosti, nakolik je [ona] v pokorném vytržení a [nakolik] se uprostranila k přijímání. Jsem si jist, že kdyby byla má duše takto připravena, a Bůh by v ní shledal takové místo jako v duši našeho Pána Ježíše Krista, vyplnil by ji tímto proudem zcela a úplně, neboť Savý duch se nedá ničím zadržet a proniká vše, kde nalezne [nějaké] místo a natolik, nakolik je nalezne.

Za druhé musíme prozkoumat, co je oním městem – a je to v duchovním smyslu duše. Město , to je *civium unitas*, což znamená místo, které je uzavřeno navenek a uvnitř sjednocené. A taková bude také duše, do níž vplyne Bůh; bude se navenek vystříhat překážek a uvnitř sjednocena ve svých silách a schopnostech. Pokud pohlédnu nějakému člověku do oka, vidím v něm svůj vlastní obraz, ale přesto je spíše ve vzduchu nežli v oku. A to proto, že vzduch je řídký a není kompaktní, takže se v něm nemůže zjevit žádný obraz, jak si můžeme ověřit na duze; když je vzduch hustý, objeví se na duze odraz slunce v mnohých barvách. Když se dívám do zrcadla, odrazí se v něm moje tvář. a k tomu by nikdy nedošlo, kdyby nebylo pokryto olovenou vrstvičkou. A právě tak musí být duše usebrána a koncentrována na [svoji] nejvznešenější sílu, kterou vládne, má-li přijmout božský proud, který ji naplní a rozradostní. Svátý Jan píše, že byli apoštolové shromážděni a uzavřeni, když přijali Svatého ducha.

Už jsem to říkal víckrát: Pro začátečníka, jenž chce začít [žít] lepší život, má takový příklad: Kdo chce nakreslit kruh, musí zůstat stát jednou nohou pevně na místě, dokud ho nenakreslí, a [jen] tak bude ten kruh dobrý. A to znamená asi tolik: Nejprve se člověk musí naučit stálosti srdce, a tak bude stálý i ve všech svých činech. I kdyby konal veliké činy – a jeho srdce by bylo nestálé, nepomůže [mu] to. Učitelé se dělí na dvojí. Jedni požadovali, aby byl dobrý člověk stálý a nehybný, a dokazovali to mnohými krásnými slovy. Ti druzí to nepožadovali; předpokládali že dobrý člověk není netečný a toto podpírá i Svaté písmo. Mnohé věci se ho dotýkají, avšak nepřivádějí ho k pádu. Náš pán Ježíš Kristus býval často pohnut, i jiní svatí; nikdy však neupadli do nectnosti. [Je to] jako u lidí, kteří se plaví po vodě: Když se chtějí vyspat, vrhnout do vody kotvu a loď se zastaví; samozřejmě se na vodě kývá a kolébá, ale neuplave. Říkal jsem, že dokonalého člověka není lehké zastavit; když se však kvůli něčemu hněvá, není [ještě] dokonalý.

Třetí je užitek, který pochází z jeho existence, jak praví prorok - „Náš pán přebývá uprostřed něj, a proto se nemění. Netouží poničem, nežli po tom nejčistším. Poněvadž jejím účinkem je božská průzračnost, nesnese nic smíšeného, nemísí se se stvořením. Jisté účinky působí náš Pán Bůh sám a nerozlišeně, některé s rozlišením s dopomocí. Pokud má milost, jež je spojena s mými slovy, sestoupit nerozlišeně do duše, jako by to sám Bůh vyslovil nebo způsobil, musí být duše naprosto obrácená a posvěcená, a [pak] se toho nemůže zdržet. Když pronáším boží slovo, jsem božím spolupracovníkem a milost se mísí se stvořeným a duše ji v úplnosti nepřijme. Ale milost, kterou do duše přináší Duch svatý, tu přijímá bez rozlišení, je-li jen duše usebrána a soustředěna na prostou schopnost poznání Boha. Milost vzniká v sdcí Otcově a proudí do Syna, a ve spojení obou vplývá do dobroty Svatého ducha a Svátý duch ji vsévá do duše. Milost je tváří Boha a duši ji Svátý duch vtiskuje bez rozlišení, a ona přetváří duši podle Boha.

Toto dílo koná Bůh sám nedílně. ve vznešenosti a ušlechtilosti jeho přirozenosti, Bůh by nestrpěl, aby mu v tomto posloužilo jakékoli stvoření, ježto v oné hodině vyvýšil duši tolik nad její přirozené sídlo, že se jí nedotkne nic stvořeného. Opakuji: Kdyby to dílo dokázal zvládnout nějaký anděl a Bůh by ho nechal to vykonat, duše by tím pohrdla, neboť v takové hodině pohrdá vším, co má v sobě prvek stvořenosti. I světlem sjednocení by pohrdla, kdyby si nebyla jistá, že ji v tom světle očekává Bůh a že ho v tomto světle přijme, neboť pohrdá vším, co není Bůh sám v sobě. Bůh totiž vyvádí svoji nevěstu nad veškeré důstojenství a vznešenost stvořeného do osamocení v sobě samém a sám jí promlouvá do srdce, to jest – činí ji v milosti sobě rovnou.

K tomuto vznešenému dílu se duše musí usebrat a uzavřít, jak můžeme vyzkoumat na příkladu o duši: Jako duše oživuje tělo bez zprostředkování srdce a jakýchkoli údů - kdyby k tomu potřebovala pomoc srdce, muselo by existovat nějaké jiné srdce, od něhož by přijalo život – tak také Bůh působí bezprostředně v duši život v dobrotě a v čiré milosti. A jako se všechny údy těší životu díky duši, tak také čirý proud milosti našeho Pána naplňuje a blaží všechny duševní síly a schopnosti. Neboť milost se vztehuje k Pánu asi tak jako sluneční záře ke Slunci – je s ním jedno a uvádí duši do božského bytí, činí ji podobnou Bohu, aby zakusila Boží vznešenost.

A duši, která obdržela příliv božské milosti a okusila sladkosti boží, zhořkne a znelíbí se vše, co není Bůh. za druhé touží [jen] po tom nejvyšším, takže nestrpí, aby bylo něco nad ní. A dokonce říkám, že nestrpí nad sebou ani Boha. I kdyby byla duše povýšena nade všechno a obdržela tu nejvyšší svobodu a bylo jí dovoleno, aby se dotkla Boha v jeho čiré přirozenosti, přesto by neustala, dokud by se jí Bůh neposkytl a nevstoupil v ní a ona v Boha. I když je nad ní jen Bůh ve své vznešenosti a ve své [vlastní] přirozenosti, nedokáže spočinout, dokud se nezmocní Boha, nakolik je to stvoření možné, aby uchopilo Boha. Proto říká Šalamoun, že kradená voda je sladší než jiná; to znamená, že dokonalá duše se nemůže ničím vázat, ze všeho se vyváže a vytrhne a unikne do božské svobody; a z toho má veliké potěšení.

A za třetí touží po tom nejbláženějším, co může přirozeně vzniknout, to jest: aby pracovala na tom nejvyšším ze sebe a podle sebe. Největší líbeznost na nebi i na zemi pochází z podobnosti. Božská přirozenost působí na to nejvyšší v duši, a to je [její] obraz. Žádný člověk nemůže v plnosti následovat Boha, jestliže v sobě nemá boží obraz. A člověk by měl zkoumat, zda veškeré milosti, jež obdržel, jsou božské [a od Boha], zda mají chuť božské vznešenosti, a zda jsou sdíleny a proudí dále; neboť Bůh skutečně zahrnuje přemírou své dobroty vše, co ho dokáže přijmout. A i člověk má přetékat a sdílet se se všemi dary, které od Boha dostal. Svätý Pavel říká. „Je něco, co bychom nedostali od něj?“ Jestliže má člověk něco a druhému to nedá, není dobrý. Když někdo jinému odepře duchovní věci a obrátí je ve vlastní blaženost, není duchovní. Neměl by sám totiž [nic] míst ani přijímat, ale vše učinit společným a přetékat vším, co má, na těle i na duši, jak jen může a jak to po něm kdo chce.

Svätý Pavel píše, že je nejvyšším dobrem, když člověk upevní své srdce milostí. a na tom bychom si měli všimnout trojího: Za prvé Kde začít? - V srdci; a jak? - Milostí; a proč? - Aby člověk zůstal dobrý. Je tedy třeba začít v srdci. To je nejvznešenější úd v těle a je umístěn uprostřed, aby dával celému tělu život, neboť zdroj života je v srdci a [ono tedy] působí podobně jako nebesa. Neboť i nebesa neustále obíhají – proto jsou také zaoblená, aby mohla rychle obíhat – aby všemu tvorstvu skýtala bytí a život. A kdyby se jen na okamžik zastavila a člověk by uchopil rukou oheň, nespálil by ho, ani voda by neměla sílu [nic] pohltit, ani jiné stvořené věci. Vždyť bez duše a bez [pohybu] nebes, by veškeré stvoření zaniklo, jako kdyby nikdy nebylo. Ale tuto sílu nemají nebesa ze sebe, ale od anděla, který jimi hýbe.

Také jsem už vícekrát říkal, že veškeré stvořené podoby a tvary byly již dříve uplatněny u andělů, nežli se ztělesnily ve stvoření. Proto vlévá anděl svoji sílu i svůj život do nebes a bez ustání je

roztáčí a způsobuje pomocí nich veškerý život a sílu tvorstva. Když vůli, kterou jsem pojal v srdci, rukou převedu do dopisu a perem na něm vytvořím slova, a pošlu ho jinému člověku a dám mu je [tak] přečíst, pozná můj úmysl a mou vůli a tak také anděl tím, že se dotýká nebes, vlévá svoji vůli veškerému stvoření a všem tvorům, které od Boha obdržel. Nebe je uprostřed [tvorstva], a je od všech konců stejně vzdálené. a tak je i srdce uprostřed člověka a blízké všemu vůkol a pracuje bez ustání; neustále bije a pohybuje se. Když se však srdce rozpoltí, anebo jen na hodinku ustane [v práci], je člověk úplně mrtev. A proto také platí, že kdykoli je člověk v úzkých, zbledne; to jest, jeho přirození i krev se uchýlí ze všech údů do srdce, chtějíce tak srdci přispět na pomoc, neboť zdroj života je v srdci. Proto také srdce leží uprostřed – aby když na tělo přijde nějaká nouze, aspoň nedorazila k srdci. a když se člověk bojí, že by ho někdo mohl tít nebo bodnout, dá si obě ruce před srdce a obává se nejvíce o srdce.

A tak je to tedy s milostí, kterou Bůh bez rozlišení vtiskuje do nitra duše; ať člověk zakouší na těle nebo na duši jakékoli překážky, milost se stále uchovává a člověk o ni nepřijde. Proto se také člověk na milost spolehnout a pro ni obětovat sám sebe, a raději se vzdát života i věčné blaženosti, jen aby nepřišel o milost. Pokud má člověk vůli a nechce si nic oblíbit a spočinout u toho, že by se toho raději vzdal, kdyby to mělo být na překážku milosti – dokud tedy je na tom takto, potud zůstává ve své dokonalosti; neboť [právě] dobrá vůle dělá člověka dobrým, a dokonalá vůle činí člověka dokonalým a všechno máme v lásce podle toho, jak je dobré. Kdo tedy chce být u lidí nejoblíbenější, buď mezi nimi nejlepší. A čím lepší, tím i Bohu milejší.

K této pravdě nám dopomoz Bůh. Amen